

DE OORLOGSTROM

OP 30 maart van dit jaar zei de Poolse premier Donald Tusk in een interview met verschillende Europese media dat Europa zich in « een vooroorlogs tijdperk » bevindt. « *Ik wil niemand bang maken, maar oorlog is niet langer een concept uit het verleden.* » Hij benadrukte dat niemand zich nog veilig zal kunnen voelen als Poetin Oekraïne verslaat.

Met zijn interview wil Tusk, die op en top de spreekbuis is van het pro-Amerikaanse, liberale en maçonnieke establishment dat in de EU de lakens uitdeelt, ons juist wél bang maken. Nu het duidelijk is dat Kiev de oorlog zal verliezen, moet het spookbeeld van een Russische aanval op onze westerse landen ons mobiliseren voor een nieuwe Grote Oorlog.

Anderen gingen de Poolse eerste-minister al vooraf in een opeenvolging van verklaringen die de Europese publieke opinie moeten klaarstomen voor “het onvermijdelijke”. De Zweedse minister van Burgerdefensie, Carl-Oskar Bohlin, zei in een officiële toespraak op 7 januari jl. dat het « *in Zweden oorlog kan worden* » en dat elke burger zich daar-

op moet voorbereiden. Volgens de Nederlandse admiraal Rob Bauer, voorzitter van het militaire comité van de NAVO, dient de hele samenleving zichzelf in staat van paraatheid te brengen voor « *een nieuw onvoorspelbaar tijdperk* », want Poetin wil oorlog « *uit angst voor democratie* » (17 januari). Boris Pistorius, de Duitse Defensie-minister, was op 19 januari in *DER TAGESSPIEGEL* zeer concreet : hij voorspelt een totale oorlog tussen de NAVO en Rusland « *over vijf tot acht jaar* ».

De Britten van hun kant verslikten zich in hun thee toen ze vernamen dat Sir Patrick Sanders, hoofd van de generale staf, op een militaire conferentie eind januari het Britse volk een « *prewar generation* » genoemd had en opgeroepen had tot een vorm van nationale dienstplicht : « *De beroeps-legers beginnen de oorlogen, de burgerlegers winnen ze.* » En dan was er natuurlijk ook de Franse president Macron, die op 26 februari tegenover de pers verklaarde : « *De hypothese van het sturen van westerse troepen naar Oekraïne kan niet uitgesloten worden.* » Onder verzwegen : om de onvermijdelijke opmars van het Russische leger zo lang mogelijk tegen te houden.

DE VIER RUITERS VAN DE APOCALYPS

In het boek *Apocalyps* verschijnen op de wereld vier boodschappers die de naderende Oordeelsdag aankondigen : Verovering, Oorlog, Hongersnood en Dood. *Schilderij uit 1887 door de Russische kunstenaar Viktor Vasnetsov.*

WIE WIL ER WERKELIJK OORLOG ?

Eric Denécé, hoofd van het *Centre français de recherche sur le renseignement*, heeft heel deze oorlogshysterie geanalyseerd in een artikel op de site van CF2R (februari 2024): *LES FAUX POSTULATS DE LA GUERRE D'UKRAÏNE* (De verkeerde uitgangspunten van de oorlog in Oekraïne). Voor hem is het duidelijk: **dat Rusland een dreiging zou betekenen voor Europa is een leugen.**

« De demografische en militaire realiteit toont aan dat deze hypothese totaal onrealistisch is en eens te meer het resultaat is van propaganda, met als doel de samenhang van de NAVO, die steeds meer barsten vertoont, ten koste van alles in stand te houden. Vooral wil men schrik aanjagen aan de publieke opinie, die zich terdege bewust is van de uitkomst van de Oekraïense oorlog en de betreurenswaardige economische gevolgen voor onze westerse landen. »

De auteur staft zijn visie met cijfers. Rusland telt 145 miljoen inwoners tegenover 956 miljoen in de NAVO-landen. Het militaire budget van Moskou bedraagt 84,6 miljard dollar tegenover 1200 miljard dollar voor de NAVO (voor de VS alleen al 877 miljard). Er zijn 1,1 miljoen Russische soldaten; de landen van de NAVO kunnen 3,3 miljoen soldaten in het veld brengen, dus driemaal meer.

Vladimir Poetin heeft er dus geen enkel belang bij om een oorlog te ontketen tegen de NAVO. Maar in het Westen schildert men de Russische president graag af als een reïncarnatie van Hitler die, gedreven door gebiedshonger, altijd maar nieuwe landen zou willen veroveren. En die natuurlijk de daver op het lijf krijgt van het woord "democratie", want hij is een autocraat en een despoot... die niettemin tijdens rimpelloos verlopen verkiezingen (in tegenstelling tot de presidentsverkiezingen in de VS in 2020!) de volle steun kreeg van de overgrote meerderheid van zijn landgenoten. Maar dat is onverteerbaar voor de dwergen die zich onze "leiders" noemen!

Eric Denécé besluit: « De feiten en cijfers zijn hardnekkig en spreken voor zich. En de kloof tussen de realiteit op het terrein en de retoriek van het Westen en de Oekraïners blijft groeien. We zitten dus midden in de politieke waanzin en hebben alle recht om ons af te vragen of degenen die ons regeren – net zoals degenen die dit conflict becommentariëren – dom, incompetent, omgekocht of onherroepelijk gewonnen zijn voor de Amerikaanse neoconservatieve ideologie. Want ze verdedigen meer de belangen van Washington dan die van hun eigen land! De vraag blijft open... »

EEN DOEMSCENARIO

Omdat heel de NAVO steunt op zwaargewicht Washington, waartegen niemand militair opgewassen lijkt, spelen onze opiniemakers met een scenario waarbij er een wig gedreven zou worden tussen de VS en Europa. Donald Trump is daarbij

natuurlijk een godsgeschenk! De republikeinse presidentskandidaat sprak vroeger al de eis uit dat elk NAVO-lid 2 % van zijn nationaal budget aan defensie moet besteden. Een tijd geleden, op 11 februari, deed hij daar een schepje boven op: « De president van een groot land stond op en zei me: "Als we niet betalen en we worden aangevallen door Rusland, ga je ons dan beschermen?" Ik antwoordde: "Je hebt niet betaald, je bent schuldig. Neen, ik zou je niet beschermen. Eigenlijk zou ik hen aanmoedigen om te doen wat ze verdorie willen doen!" »

Die uitspraak werd al vlug vertaald als: Trump zal Rusland aanmoedigen om elk NAVO-lid aan te vallen dat zijn financiële verplichtingen niet nakomt. Verontwaardiging alom op het oude continent. Nochtans is de oplossing simpel: betaal gewoon fair je bijdrage aan het geheel, dan zullen de Amerikanen je niet laten vallen.

Het doemscenario dat onze politiciers ons trachten te verkopen en dat men bv. terugvindt in het centrumlinkse online-magazine *SLATE*, ziet er als volgt uit. In het jaar 2028 zijn, als gevolg van de migratiecrisis, "harde" rechtse partijen aan de macht in één derde van de EU-landen. Trump is president van de VS en heeft Oekraïne in 2025 een vredesakkoord doen ondertekenen. Dankzij dat akkoord heeft Poetin de kans gekregen om zijn troepenmacht te herstellen. In november 2028 gebruikt hij de onaanvaardbare blokkade van de Russische enclave Kaliningrad door Polen en Litouwen als voorwendsel om een *Blitzkrieg* te lanceren tegen de Baltische staten. Op basis van artikel 5 van het NAVO-charter engageren Polen, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk zich in het conflict; Poetin aanvaardt een vredesbestand slechts in ruil voor het vertrek van de Baltische staten uit de NAVO en de bescherming van hun Russische minderheden.

Dat is pure oorlogsstokerij van het Westen. Onder het motto dat de aanval de beste verdediging is, wil men de geesten langzaam maar zeker in oorlogsmodus brengen. Het zijn niet de Russen die uit zijn op een grootschalig militair conflict, maar wij zelf! En waarom? Om de Amerikaanse belangen te dienen, want Washington wil zijn blijvende hegemonie vestigen op de puinhopen van het gehate Rusland.

DE REACTIE VAN MOSKOU

In het interview met de Amerikaanse journalist Tucker Carlson (8 februari jl.) wimpelde Vladimir Poetin de oorlogsretoriek van het Westen af als een poging om paniek te zaaien en zo de militaire industrie op volle kracht te doen draaien. Maar ten gronde nemen de Russen de dreiging zeer ernstig.

In zijn toespraak tot de Russische natie zei de president: « De gevolgen voor welke indringer ook zullen tragisch zijn. We hebben wapens die doelen op hun grondgebied kunnen raken. Begrijpen zij niet dat er een risico bestaat op een nucleair conflict? » Dmitri Medvedev, vicevoorzitter van de

veiligheidsraad van de Russische Federatie, had enkele dagen tevoren al gelijkaardige woorden in de mond genomen. Op 18 februari bekritiseerde hij het Westen fel en waarschuwde hij voor een wereldoorlog indien men zou raken aan de huidige grenzen van Rusland. Hij riep ook de mogelijkheid op van het gebruik van strategische kernwapens tegen steden als Kiev, Berlijn, Londen en zelfs Washington. Met andere woorden: de toon verhardt.

In de situatie waarin we ons bevinden zouden we juist moeten streven naar onderhandelingen. Wanneer Medvedev spreekt over « *de huidige grenzen van Rusland* » bedoelt hij dat alle gebieden die sinds het begin van de Speciale Militaire Operatie veroverd zijn definitief tot zijn land behoren. De verklaringen van Zelensky dat hij heel Oekraïne wil heroveren, zonder dat hij de middelen heeft om te behouden wat hem nog rest, kunnen onmogelijk als basis voor een overeenkomst dienen. Het gezonde verstand dicteert

ons om de spanningen te ontmijnen in plaats van ze te vergroten.

Wij spelen met vuur, met nucleair vuur zelfs. Rusland is toegewijd aan het Onbevleete Hart van Maria en geniet haar bescherming. Maar wij? **« Wij zagen links van Onze-Lieve-Vrouw en iets hoger een Engel, die een vurig zwaard in de linkerhand hield. Vonken vlogen eraf en vlammen sloegen eruit, alsof die de wereld in brand moesten steken. Maar de vlammen doofden uit toen zij in aanraking kwamen met het schitterend licht dat Onze-Lieve-Vrouw er vanuit haar rechterhand op liet stralen. De Engel die met de rechterhand naar de aarde wees, riep met luide stem: "Boete, boete, boete!" »** (Derde geheim van Fatima).

Zijn wij bereid om boete te doen? Zo neen, dan kunnen we er niet van uitgaan dat onze hemelse Moeder ons zal beschermen met haar schitterend licht.

*broeder Michel van de triomferende Onbevleete
& redactie KCR*

HET LAATSTE CHRISTELIJK-PALESTIJNSE DORP

BIJ de oprichting van de staat Israël in 1948 was ongeveer 20 procent van de Palestijnse bevolking christelijk. Vandaag is dat aandeel geslonken tot nog geen 2 procent, of ongeveer 47.000 zielen. Bijna allemaal leven ze op de Westelijke Jordaanoever. Die telt nu nog één volledig christelijk dorp. Het pittoreske Taybeh, in de heuvels bij Ramallah, telt drie kerken en nog goed duizend inwoners. De diaspora uit het dorp is tien keer zo groot, en wereldwijd uitgezwermd, van Jordanië over Dubai tot Guatemala, van Duitsland tot de Verenigde Staten » (Jan Desloover in *DE STANDAARD* van 4 april 2024).

Taybeh is er trots op dat Jezus in dit dorp, vroeger Efrem geheten, een onderkomen zocht nadat Hij Lazarus uit de dood opgewekt had. De evangelist Johannes schrijft hierover: « Van die dag af waren ze [*de hogepriesters en Farizeeën*] vastbesloten Hem te doden. Daarom trad Jezus niet meer in het openbaar onder de Joden op, maar trok Hij zich terug in een streek nabij de woestijn, in een stad Efrem genaamd; en daar bleef Hij met zijn leerlingen » (Jo 11, 53-54).

Het is triest te moeten vaststellen dat het christendom ook in de bakermat Palestina zo goed als verdwenen is. Nog niet zo lang

geleden was er echter sprake van een mogelijke heropleving. Het vredesakkoord van Oslo, gesloten in 1993, had hoop gewekt, met als gevolg dat veel ballingen terugkeerden naar de plek waar hun wortels lagen. « Eén van hen was Nadim Khoury, die in de jaren 70 naar de VS was geëmigreerd. In 1994 kwam hij aan met een hoofd vol potentiële projecten. Hij opende de eerste microbrouwerij in het Midden-Oosten » (*ibid.*).

Vandaag is *Taybeh Brewery* een gevestigde naam en een succesverhaal. « In 1995 produceerde ze 500 liter, in 2011 zeshonderdduizend liter, nu jaarlijks meer dan zes miljoen liter. Het bedrijf exporteert naar achttien landen. Er zijn plannen voor verdere expansie, maar die staan *on hold* sinds de Hamas-aanslagen van 7 oktober, de daaropvolgende Israëlische invasie en de humanitaire catastrofe in Gaza. De productie is vertraagd en de uitvoer is grotendeels stilgevalen omdat de brouwerij geen vergunning meer krijgt om te vershippen via Israëlische havens » (*ibid.*).

De christelijke Palestijnen van Taybeh zijn niet geliefd bij de joodse kolonisten. In de omgeving van het dorp rezen drie Israëlische nederzettingen uit de grond. Bovendien werd er een militaire basis opgericht met bewakingsapparatuur die het dorp onafgebroken in het

oog houdt. Jan Desloover sprak met de Brusselse fotograaf Frédéric Moreau de Bellaing, die regelmatig in Taybeh verblijft: « *Sinds 7 oktober werden al meerdere dorpen aangevallen door bewapende kolonisten. Herders vinden hun schapen soms afgeslacht terug. Elke trip buiten het dorp is een onvoorspelbare expeditie met files op de schaarse wegen die de Palestijnen mogen gebruiken, controles bij checkpoints en regelmatig ook Israëlische blokkades waarvoor je geen logische reden kunt bedenken.* »

De echtgenote van Nadim Khoury, Eliana, werd onlangs belaagd door woedende Joden toen ze haar olijfbomen wilde plukken in de buurt van Taybeh. Ze braken haar arm. « *De bomen mogen dan wel van jullie zijn, het land waarop ze staan is van ons!* », slingerden de kolonisten haar in het gezicht.

Deze microkosmos geeft ons een levensecht beeld van wat zich in het land van Jezus tegenwoordig afspeelt. De schaarse christenen die zo goed en zo kwaad als het kan proberen te overleven, worden geplet tussen moslims aan de ene kant en Joden aan de andere kant. En nochtans is de verspreiding van het christendom de enige echte en duurzame oplossing voor een bloedig conflict dat alleen maar verliezers kent.

redactie KCR

DE STRIJD GAAT VOORT

WANNEER we het gedachtegoed van paus Franciscus bestuderen, stellen we vast wat een ravage er in de geesten en harten is aangericht door het onderricht van het Tweede Vaticaans Concilie, het progressisme van Paulus VI en vooral de bijzondere *gnosis* van Joannes-Paulus II: zijn eigen inzicht in het wezen en de bestemming van de mens. Parallel daarmee kunnen we alleen maar bewondering hebben voor het actuele karakter van de analyse die abbé de Nantes gemaakt heeft. Hij heeft de conciliaire hervorming op de voet gevolgd, hij heeft alles begrepen en voorzien op het moment zelf dat de teksten bediscussieerd werden.

Zo heeft hij ons behoed voor de illusie van het façade-traditionalisme dat Joannes-Paulus II en in zijn voetspoor Benedictus XVI in de verf gezet hebben, waardoor heel veel katholieken verblind werden met betrekking tot het vergif dat verborgen zat in het onderricht van beide pausen. En van dat onderricht doet Franciscus vandaag de slechte vruchten rijpen.

Het morele liberalisme van paus Franciscus bekritiseren in naam van het onderricht van Joannes-Paulus II is gedoemd om te mislukken. De obsessieve verheerlijking van de vrijheid van de mens, van zijn waardigheid, van de onvoorwaardelijke Liefde van God voor zijn schepsel – dat zijn de ingrediënten van de *gnosis* van paus Wojtyła – heeft een hele generatie theologen ertoe gebracht om het einde van alle morele taboes te eisen. Nadat hij eerst de fundamenten van het geloof onderuit had gehaald in naam van een ongeremde cultus van de Mens, wilde Joannes-Paulus II vervolgens de brand die hij zelf aangestoken had blussen door te weigeren op die eisen in te gaan.

Het was zijn bedoeling om de Kerk op die manier binnen de grenzen van een “wijze” hervorming te houden. Hij verzette zich dus tegen die theologen met een reeks encyclieken, die echter geen enkel effect hadden op de stortvloed van corruptie en schandalen die de Kerk vóór

EEUWFEEST VAN DE GEBORTE VAN ABBÉ GEORGES DE NANTES
(1924-2010).

zijn ogen verwoestte. Hij herriep geen enkele van zijn dwalingen, waarvan men vandaag nog altijd handig gebruik maakt om zoveel zaken goed te praten en tenslotte te rechtvaardigen: de homoseksualiteit, het huwelijk van de priesters, de hertrouwde echtgescheidenen enz.

Aan ons om het werk van onze vader, abbé de Nantes, voort te zetten. Wij moeten verdergaan met het aan de kaak stellen van de leerstellige nieuwlichterijen die overduidelijk ketters zijn en die vervat liggen in de Akten van Vaticanum II én in het daarop gebaseerde onderricht van Paulus VI, Joannes-Paulus II, Benedictus XVI en vandaag Franciscus. Het gaat allicht om “authentiek” onder-

richt gegeven in naam van de Kerk, **maar zonder de minste waarborg van onfeilbaarheid.**

Het is onze opdracht als leerlingen van de stichter van *DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 20STE/21STE EEUW* om te arbeiden voor de triomf van het Onbevleete Hart van Maria. Hoe? Door aan een Derde Vaticaans Concilie, een Concilie dat de heiligheid en de eenheid van het mystieke Lichaam van Christus moet herstellen, de veroordeling te vragen van al die dwalingen waaraan de Kerk sterft.

Terwijl in de woorden van paus Franciscus « *het geblaf van de NAVO aan de poort van Rusland* » steeds dreigender klinkt en onze naties meesleurt in de richting van een conflict van wereldwijde omvang, moeten wij meer dan ooit bidden en ons toewijden aan het Onbevleete Hart van Maria. Het is onze hoop dat de H. Vader in tranen neervalt aan haar voeten bij het zien van « *zoveel paden, wegen en velden vol dode mensen die hun bloed verloren zijn en anderen die wenen van honger en niets te eten hebben* », volgens het visioen van de H. Jacinta van Fatima.

« *Jullie zullen veel moeten lijden, maar de genade van God zal jullie sterken.* » – « *In de wereld zullen jullie veel moeten lijden. Maar schep moed, want Ik heb de wereld overwonnen.* »

broeder Bruno van Jezus-Maria

DE Z. EDWARD POPPE EN DE VLAAMSE BEWEGING

In het eerste deel van deze studie spraken we over het ontstaan van de Vlaamse Beweging binnen het onafhankelijke België. We stelden drie zaken vast: dat zij in de 19de eeuw absoluut niet anti-Belgisch was; dat zij overwegend, hoewel niet uitsluitend, gedragen werd door overtuigde katholieken; en dat zij de steun genoot van de overgrote meerderheid van de geestelijken in de mate waarin zij zich niet van de kerkelijke hiërarchie probeerde te onttrekken (*De Z. Edward Poppe en de Vlaamse Beweging, I. Vlaams en katholiek in het onafhankelijke België*, in *Hij is VERREZEN!* nr. 128 van maart-april 2024).

In dit tweede deel willen we nagaan hoe Edward Poppe (1890-1924) tegenover de Vlaamse Beweging stond. Dat hij Vlaamsgezind was, staat buiten kijf en werd onterecht door zijn eerste biograaf, priester Odilo Jacobs, op bevel van hogerhand – lees: kardinaal Mercier – onder de mat geveegd. Zijn tweede biograaf, priester Fernand Van de Velde, was dan weer zelf zo'n vurige flamingant dat hij onze heilige allerlei opvattingen toedichtte die hij niet met de woorden van Edward zelf kon onderbouwen.

Typerend daarvoor is het afzonderlijke boek dat Van de Velde uitgaf onder de titel: *Edward Poppe en de Vlaamse Beweging* (Kortrijk, 1994; 155 pp.), waaruit we regelmatig zullen citeren. "Ongecensureerd" staat er op het kaft. Wij zouden eerder zeggen: "Handle with care", want een kritische ingesteldheid tegenover wat de auteur allemaal beweert, is op zijn plaats. Zo willen we proberen om een waarheidsgetrouw beeld te schetsen van de kijk van priester Poppe op de Vlaamse strijd.

II. « ALLES VOOR VLAANDEREN, VLAANDEREN VOOR KRISTUS »

KRUIS EN LEEUW

In het Vlaanderen van Edwards jeugd jaren was het Frans nog altijd de "deftige" taal, de enige die hogerop kon leiden en die beheerst en gesproken werd door iedereen die zichzelf ernstig nam. Maar het Nederlands werd meer en meer gekoesterd als drager van de eigen Vlaamse en door en door katholieke aard. Vooral priesters en religieuzen waren het die het Vlaamse bewustzijn wilden stimuleren en de taal cultiveren om een dam op te werpen tegen het verderf dat uit Frankrijk kwam: de ideeën van de Verlichting, het revolutionaire gedachtengoed, het liberalisme en de goddeloosheid.

Temse, de geboorteplaats van Edward, ligt aan een grote Scheldebocht midden in het Vlaamse land. Daar zoals elders spanden geestelijken zich in om de jeugd "Vlaams" te maken, dat wil zeggen fier op hun taal, hun godsdienst en hun geschiedenis. Vanuit die optiek organi-

seerden de Broeders van Liefde, bij wie Wardje in Temse in 1901 zijn middelbare studies in het Frans begon, Nederlandstalige naschoolse activiteiten. *De Vlaamsche Taalbond*, waarbij hij zich van zijn ouders mocht aansluiten, oefende in het spreken van een "beschaafde" taal en dweept met schrijvers van eigen bodem. « Het was het jaar waarin Broeder Silverius uit Conscience's *Leeuw van Vlaanderen* had voorgelezen, in voorbereiding op de feeststoet die ter gelegenheid van het zesde eeuwfeest van de Slag der Gulden Sporen onder massale volkstoeloop op 27 juli 1902 door de straten van Temse trok » (Van de Velde, *op. cit.*, p. 13).

In het tweede middelbaar hield Edward voor de *Taalbond* zijn eerste spreekbeurt over zijn lievelingsauteurs, onder wie August Snieders (journalist, schrijver en voorvechter van de Vlaams-katholieke idealen) en Karel Ledeganck (dichter van o.m. *De drie zustersteden*, een lofzang

De IJzertoren, heropgericht vanaf 1952, draagt fier de leuze AVV-VVK die voor het eerst verscheen in 1881 in het tijdschrift DE STUDENT.

op Brugge, Gent en Antwerpen). Driemaal mocht de beloftevolle jongen, amper twaalf jaar oud (hij had de toelating gekregen om het zesde leerjaar over te slaan), de afwezige voorzitter vervangen; een jaar later werd hij tot president van de *Taalbond* verkozen!

En dan was er natuurlijk de tekenacademie, waar de getalenteerde Edward hoge toppen scheerde en zelfs een gouden medaille won. Maar het absolute hoogtepunt waren de toneelvoorstellingen, waarvoor hij ook op volwassen leeftijd een zwak zou hebben. Op de planken staan deed hij dolgraag. Als beloning voor zijn goed rapport mocht hij van moeder in 1902 voor de eerste keer meespelen in een toneelstuk gebracht door de kring *Nut en Vermaak*; die kring werd geleid door E.H. Edward De Sutter, de directeur van de jongensschool van Temse. Met overtuiging speelde Ward de rol van Neo, een jonge martelaar voor het christelijke geloof onder keizer Nero. Twee jaar daarna – hij zat toen in het derde middelbaar – deed hij mee in het groots opgezette drama “De priester”.

Geen wonder dat hij over die goed gevulde en gelukkige jaren later aan zijn vriend Adolf Poort schreef: « *In dien kindertijd zonder kommer en vol zon en blijheid verwij ik nog geren* » (brief van 19 februari 1911).

Na Latijnse les gevolgd te hebben bij directeur De Sutter, die in Edward een mogelijke roeping bespeurde, mocht de jongen in 1905 gaan studeren aan het Klein Seminarie van Sint-Niklaas; hij was vijftien. Het nieuwe milieu verruimde zijn Vlaamse idealisme aanzienlijk. In de refter waren het de oudste studenten, de “rederijkers”, die het hoge woord voerden. Ook al was de taal verplicht Frans, hun hart klopte Vlaams. « Zij bepaalden inhoud en richting van de gesprekken, die vaak gestoffeerd werden met de lectuur van de laatste aflevering van de twee leidinggevende studentenbladen: *De Vlaamsche Vlagge* en *De Student* » (Van de Velde p. 15).

Het was in *De Student* dat voor het eerst de leuze ALLES VOOR VLAANDEREN, VLAANDEREN VOOR CHRISTUS verscheen. Seminarist Frans Drijvers gebruikte ze als kenspreuk in het eerste nummer van het studentenblad, verschenen in 1881, en priester-redacteur Jakob Muyldermans lichtte ze toe: « *Worstelen zult gij de heilige strijd met ons voor de misachte moedertaal, overtuigd dat wij voor de moedertaal strijdend, ook kampen voor onze Godsdienst, voor ons Vaderland, voor ons eigen zelfbestaan!* »¹ De gedreven studentenleider Frans Van Cauwelaert gaf in het begin van de eeuw een gebalde definitie van het nagestreefde ideaal: « *Hoger mens, hoger Vlaming, hoger christen!* »

Als “*pensionnair*” op het Klein Seminarie was Edward « onmiddellijk lid geworden van de inter-

nenbond *Intra Muros*, met als motto “*Ik dien*” en als bondsblad ‘t *Soete Waeslandt*, dat door de leerlingen, die uit de hele regio kwamen, zelf werd opgesteld » (Van de Velde p. 15). Samen met zijn klasgenoot Filip De Pillecijn, de latere romanschrijver, werd de jonge Poppe al snel opgenomen in de redactieploeg en wel als tekenaar.

Het blad leunde sterk aan bij het pas gestichte *Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond* (AKVS), dat geleid werd door universiteitsstudenten en seminaristen en dat de scholieren wou vormen voor hun toekomstige taak in de Vlaamse Beweging. Met die combattieve doelstelling volgde het AKVS het spoor van Albrecht Rodenbach, maar liep het ook het gevaar hem na te bootsen in zijn neiging tot opstandigheid tegen de kerkelijke hiërarchie als die een andere mening toegedaan was.

« TEMSCHE VOORWAARTS »

In de zomervakantie van 1906 was Edward oud genoeg om toegang te krijgen tot de cultuurbond van zijn geboorteplaats: « *Temsche Voorwaarts* », dat een belangrijke rol in zijn leven zou spelen.

Temse was op het einde van de 19de eeuw een bloeiende gemeente die zich ontwikkeld had tot een belangrijk industrieel centrum: zeildoekweverijen, jutespinnerijen en steenbakkerijen stelden steeds meer mensen tewerk; de scheepsbouwwerf Boel moest toen nog aan haar grote opgang beginnen. De inwijking nam hand over hand toe zodat Temse in 1890 meer dan 11.000 inwoners telde.

« Vanaf 1890 schoten in Temse de culturele verenigingen als paddenstoelen uit de grond, voornamelijk toneel- en zangverenigingen, muziekmaatschappijen en verenigingen met een vormend karakter. De verenigingen namen niet enkel kwantitatief toe, ook kwalitatief was er een enorme vooruitgang » (website ksa-tv.be van jeugdbeweging KSA-Temse Voorwaarts). In 1898 zag Temses eerste duurzame jeugdbeweging het licht: *Temsche Voorwaarts*, opgericht door twee leerlingen van het Klein Seminarie in Sint-Niklaas.

« De activiteiten beperken zich tot de zomervakantie en de verlofperiodes rond Kerstmis en Pasen, zodat men van een typische vakantiebond kan spreken. De eerste “hoofdman” en grote bezieler van de pioniersjaren was Karel De Leenheer². [...] Tijdens de vakanties kwamen de leden bijeen in studiekringen, waar ze beurtelings een voordracht hielden. De thema’s die het meest aan de orde kwamen, waren Vlaamse literatuur en taalkunde, Vlaamse Beweging en maatschappijleer » (*ibid.*).

Naast de studiekringen « vormde toneel de belangrijkste activiteit. Toneel werd beschouwd als een hefboom tot culturele volksverheffing en versterking van het Vlaamse bewustzijn; daarnaast was er ook de vormende waarde voor de spelers. [...] De opvoeringen van *Temsche Voor-*

1. Men mag hierin geen oproep tot Vlaamse onafhankelijkheid lezen: met “Vaderland” wordt België bedoeld, met “zelfbestaan” enkel de erkenning van het eigen karakter van Vlaanderen. Muyldermans was Vlaamsgezind, maar bleef tot aan zijn dood loyaal aan de Belgische staat. – 2. Als priester-leraar werd Karel De Leenheer (1885-1960), een gepassioneerde toneelregisseur, later de geestelijke bestuurder van de bond.

waarts, die plaatsvonden in de feestzaal van de Katholieke werkmanskring in de Akkerstraat, lokten massale belangstelling en zorgden voor vermaak waarover in heel Temse en in de plaatselijke pers enthousiast werd gesproken en geschreven » (*ibid.*). Hoeft het te verbazen dat Edward Poppe een van de vurigste leden van deze katholiek-Vlaamse bond werd?

DE STRIJD VOOR NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS

Begin 1906 was hoogleraar in de wijsbegeerte Désiré Mercier benoemd tot nieuwe aartsbisschop van Mechelen en primaat van de Kerk in België. In september van hetzelfde jaar publiceerde de prelaat zijn fameuze *Instructions aux Directeurs et aux Professeurs des collèges libres d'humanités*.

Daaruit bleek « dat het Vlaams geen geschikte taal werd bevonden voor wetenschap en hoger onderwijs en dat het Nederlands slechts met mondjesmaat in het middelbaar onderwijs mocht worden ingevoerd, met als grote concessie een tweetalig palmares » (Van de Velde p. 15).

Dat is veel te kort door de bocht en houdt geen rekening met de moeilijke positie waarin de bisschoppen zich bevonden. In 1883 was in het parlement de wet-Cooreman aangenomen, die een ruimere plaats voor het Nederlands in de middelbare studies voorzag voor *het staatsonderwijs*. « Het lag dan ook voor de hand dat er stemmen zouden opgaan om er bij de katholieke instanties op aan te dringen dat ook in het vrij onderwijs analoge maatregelen tot gedeeltelijke vernederlandsing zouden getroffen worden. [...] Dit werd heel spoedig de eis van alle Vlaamsgezinde groeperingen » (Robrecht Boudens o.m.i., *Kardinaal Mercier en de Vlaamse Beweging*, Leuven, 1975, p. 13). De bisschoppen begrepen dat ze zelf het initiatief moesten nemen om te vermijden dat ze onder parlementaire druk zouden gezet worden.

Mgr. Mercier raadpleegde toonaangevende Vlaamsgezinden zoals Elisabeth Belpaire³, Joris Helleputte⁴ en prof. Emiel Vliebergh⁵, die hem duidelijk maakten dat de Vlamingen het recht moesten krijgen in hun moedertaal te studeren en zich er in uit te drukken. Voor de toekomstige kardinaal was dat een brug te ver. Bovendien stond

Edward, hier op twaalfjarige leeftijd, kreeg in de middelbare school van de Broeders van Liefde een christelijk geïnspireerde Vlaamsgezindheid mee.

hij onder druk van de jezuïetencolleges en nagenoeg alle meisjesscholen, die echte haarden van verfransing waren: ze wilden blijven tegemoet komen aan de wens van de gegoede burgerij dat hun kinderen een vorming in de Franse taal zouden krijgen.

De *Instructions* van 1906, trouwens ondertekend door alle bisschoppen van België, zetten het licht op groen voor voorzichtige hervormingen. Mercier onderstreepte dat de Vlamingen terecht verlangden dat hun taal en cultuur meer waardering zouden genieten. Daarom werd het gebruik van het Nederlands in de Vlaamse secundaire scholen uitgebreid, mochten gesprekken tussen leraren en leerlingen in de eigen taal gebeuren en moesten er in de schoolbibliotheken meer boeken in de moedertaal komen. Steen des aanstoots voor de Vlaamsgezinden was echter de

toegevoegde paragraaf over het hoger onderwijs: als universitaire onderwijstaal was het Nederlands niet geschikt; het was geen internationale taal zoals het Frans, dat bijgevolg zijn monopolie moest behouden.

Mercier « heeft niet kunnen vermoeden dat de publicatie van de *Instructions* op zo'n heftige tegenstand zou stoten en in feite het beginpunt zou zijn van de vervreemding en het wantrouwen van de Vlaamsgezinden ten opzichte van zijn taalpolitiek. De kern van het probleem lag in het feit dat hij juist een van de voornaamste streefdoel-

De kring "Nut en vermaak", geleid door de Broeders, organiseerde toneelvoorstellingen waarin Edward maar al te graag meespeelde.

3. Marie Elisabeth Belpaire (1853-1948) steunde tal van Vlaamsgezinde initiatieven, ook financieel. Ze wijdde haar leven aan de ontwikkeling van een degelijke meisjesopleiding in Vlaanderen. – 4. Ingenieur, hoogleraar en volksvertegenwoordiger Joris Helleputte (1852-1925) was een integraal-katholiek en een voorstander van het corporatisme. Hij werd later minister. – 5. Emiel Vliebergh (1872-1925), hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Alma Mater, was de drijvende kracht achter de geleidelijke vernederlandsing van de katholieke universiteit.

einden van de Vlaamse Beweging ontkennde : het Nederlands tot een volwaardige cultuurtaal laten uitgroeien » (Boudens, *op. cit.*, p. 53). Net op dat ogenblik weerklonken de eerste stemmen die opriepen tot de vestiging van een Vlaamse universiteit in Gent. En die stemmen zouden voortdurend aan kracht winnen.

Volgens Van de Velde hing er door de hele kwestie op het Klein Seminarie opstandigheid in de lucht. Dat de sfeer op de school in die periode niet zo best was, lijkt te kloppen, maar de vraag is of dat wel ten gevolge van de *Instructions* was. In elk geval wijst niets er op dat Edward mee verantwoordelijk was voor het verziekte klimaat of er zich mee inliet. Zijn toenmalige brieven aan zijn goede vriend Karel De Schaepdrijver (die van zijn vader, een liberale notaris, in Ronse moest studeren) handelen alleen over de vakantietijd waarnaar hij uitkijkt ; van enige allusie op de « *hoog oplopende discussies* » op de speelplaats (p. 17) is geen sprake. In verband hiermee is het belangrijk aan te halen wat Filip De Pillecijn later over Poppe schreef : « *Hij was flamingant in gehoorzaamheid en onderdanigheid* » (artikel in *Ons Volk Ontwaakt*, jrg. XIX, nr. 32).

DE POËSIS : DE ZIEL VAN HET VLAAMSE VOLK

Tijdens de paasvakantie van 1908 hield Edward zijn eerste voordracht voor de studentenbond van Temse. Hij gaf een historisch overzicht van de Vlaamse letterkunde sinds 1830, waarbij hij scherp was voor de “kunst om de kunst” van de Tachtigers⁶. Het woord moest voor hem drager zijn van gedachten, van grote en schone gedachten.

« “Temsche Voorwaarts” bloeide tijdens de zomervakantie in de dagelijkse achturenmis, in studieringen en voordrachten. Een hoogtepunt was ongetwijfeld de AKVS-landdag op 24 augustus 1908 te Dendermonde. Edward beluisterde er met bewondering de groten uit de studentenbeweging : Lodewijk Dosfel⁷, Frans Van Cauwelaert en zijn bloedeigen kozijn Leo Van Puyvelde. Op de letterkundige zitting van 2 september oogstte hijzelf succes met de voordracht van enkele Vlaamse volksliederen » (Van de Velde p. 19).

Het voorlaatste jaar, de poësis (1908-1909), was voor de opgroeiende jongeman een openbaring. Boven alle andere dichters had hij Guido Gezelle lief : « *Gezelle neemt mij bij de hand en leidt mij langs veldwegel en watergracht, door bos en wei. [...] En wandelend leert hij mij zien wat schoon is en voelen wat schoon is. Gezelle doet mij God zien in al wat schoon is. Gezelle leert mij bidden met het hart* » (Poppe Archief Moerzeke, III A 3e). Hij begon ook zelf te dichten ; zijn beste pennenvruchten werden opgenomen in *'t Soete Waeslandt*.

Rond Pasen vindt hij de tijd om, onder het pseudoniem *Filodeem* (“volksvriend”), een verhandeling

KARDINAAL DÉsirÉ MERCIER (1851-1926)

van 13 bladzijden te schrijven over “*De betekenis van het volk in de Letterkunde*”. Hij mocht ze voorbrengen op een vergadering van de studentenbond. We citeren er deze passage uit : « *Het volk is weinig gekend, weinig gezien en nog minder gewaardeerd. En nochtans is het volk rijk in doen en zeggen, onschatbaar rijk, zonder het te weten, zonder zelfs te vermoeden. Het is de trouwe schatbewaarder van taal en zeden. [...] De tijd gaat komen dat het volk zal lezen in de letterkunde, dat het begrepen en verstaan zal worden, dat het zich zal kunnen spiegelen in de werken zijner schrijvers en dichters.* » Het is een oproep tot een authentieke Nederlandstalige literatuur als uitdrukking van de ziel van het Vlaamse volk.

Voor het Rodenbachjaar 1909 tekende hij op het kaft van het meinumner van *'t Soete Waeslandt*, dat gewijd was aan de stichter van de Blauwvoeterij, de vertrouwde buste van Berten. Daaronder schreef hij « *in drukletters, in zwarte inkt omrand met blauw potlood, de leuze “Leve God en Vlaanderen !”* » (De Pillecijn, *art. cit.*).

In augustus trok Edward samen met *Temsche Voorwaarts* naar Roeselare voor de inhuldiging van het standbeeld van Rodenbach. Priester-leraar Hugo Verriest voerde er het woord, maar ook de Brusselse vrijzinnige hoogleraar August Vermeylen, die enkele jaren tevoren in een scherp, antiklerikaal

6. De Tachtigers, met boegbeeld Willem Kloos (« Ik ben een god in 't diepst van mijn gedachten... »), wilden enkel vanuit esthetische motieven de literatuur beoefenen. – 7. De diepgelovige Lodewijk Dosfel (1881-1925), jurist en letterkundige, ijverde voor de vernederlandsing van het gerecht en het hoger onderwijs. Voor hem had « een Vlaams [Nederlandstalig] Vlaanderen dat geen katholiek Vlaanderen zou zijn, geen waarde ».

POPPES RETORICA AAN HET KLEIN SEMINARIE VAN SINT-NIKLAAS. Hijzelf staat bovenaan, tweede van links. Rechts van de superior Eugene De Hovre, de begeesterende leraar die door de leerlingen op handen gedragen werd. Uiterst rechts, zittend, Filip De Pillecijn.

artikel de draak had gestoken met de *Instructions* van de Belgische bisschoppen. Het kon de kardinaal alleen maar bevestigen in zijn vrees dat de Vlaamse Beweging ontrouw zou kunnen worden aan de katholieke hiërarchie, temeer omdat de massa in Roeselare luidkeels « *Vlaamse hogeschool nu!* » had gescandeerd.

DE RETORICA : EEN SOCIALE DIMENSIE

Over de overgang van het voorlaatste naar het laatste middelbaar schrijft Van de Velde gevat: « de allerindividueelste emotie naast de meest sociale expressie, wilde romantiek over moeder Vlaanderen naast nuchter realisme over arm Vlaanderen » (p. 22).

In de retorica (1909-1910) groeide Edwards bewondering voor Lodewijk Dosfel, van wie de studentenbond van Temse in augustus het toneelstuk « *Ten aanval* » had gebracht, een treurspel uit de tijd van de kruisvaarders. Dosfel maakte grote indruk met zijn stelling dat het recht op Vlaams onderwijs een evident natuurrecht was. Ook met Hugo Verriest liep Edward hoog op omwille van zijn sociale bewogenheid. De redevoering van de gevierde priester-leraar onder de titel « *Eertijds heeft er een volk bestaan* », opende de ogen van de jonge Poppe voor de sociale werkelijkheid en deed hem beseffen dat de Vlaamse Beweging ook een maatschappelijke plicht had.

Edward Poppe, « kind uit een werkzame familie, was inderdaad een echte vriend van het volk. Maar toch had hij een open oog voor de gebreken van dat volk. Hij kon eronder lijden wanneer hij zag dat steeds meer arbeiders afzwenkten naar het marxisme en hun priesters de rug toekeerden » (Amaat Lerno, *Priester Edward Poppe, "sociaal apostel"*, Mechelen, 1970, p. 19). Hij raakte diep overtuigd van wat E.H. Floris Prims⁸

op de tweede sociale landdag in Boom in 1910 beklemtoonde: « *Vlaamsgezindheid en volksgezindheid dekken elkaar. De flaminganten zijn altijd volksgezind geweest. De Vlaming mint zijn volk en op de liefde voor eigen volk berust de liefde voor eigen land, aard en eigen taal* » (*De Studentenbeweging op sociaal gebied*, in *De Student*, 1910, p. 110). Wie werkelijk van het Vlaamse volk hield, moest het in de bedding van het katholieke geloof houden en beschermen tegen de sirenenzang van hen die enkel in materialistische termen dachten.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat in dat laatste schooljaar Edwards roeping een vaste vorm aannam. Hij zou priester worden in de wereld, « priester voor de kleine man » zoals zijn vader zaliger het onder woorden gebracht had. Al in 1909 had Edward geschreven: « *Hoe schoon mij het kloosterleven voorkomt en hoe zwaar het priesterleven, toch keren mijn gedachten en mijn hart immer terug naar het laatste. Alhoewel ik mij soms zo onmachtig en onbekwaam vind, toch wil dat schone ideaal van zelfopoffering niet uit mijn hart...* » (brief aan Adolf Poort, 12 mei 1909).

De hoofding op een brief aan Karel De Schaepdrijver van 7 mei 1910 tekent de toekomstige priester ten voeten uit: « *Alles tot meerdere eer en glorie van God, tot heil van ons Vlaanderen en ons Vlaamse volk!* »

VLAAMSE LEERGANGEN IN LEUVEN

In oktober 1910 begon Edward aan zijn legerdienst in Leuven als lid van de Hogeschoolcompagnie, wat hem toeliet om tegelijkertijd zijn filosofiestudies te doen. Hij werd lid van het genootschap

EMIEL VLIEBERGH (1872-1925)

8. Kanunnik Floris Prims (1882-1954) was een sociaal-religieus geëngageerde historicus die faam verwierf met zijn *Geschiedenis van Antwerpen* in 29 delen.

STUDENTENKRING TEMSCHE VOORWAARTS.
Edward zit tweede van links.

Met Tijd en Vlijt, een Vlaamsgezinde studentenbeweging onder het voorzitterschap van prof. Vliebergh, en nam gretig deel aan het bruisende intellectuele leven aan de Alma Mater, in zoverre de kazerneverplichtingen dat toelieten.

In de lente van datzelfde jaar was de wet-Franck-Segers gestemd die het katholieke middelbaar onderwijs vervlaamste. Kardinaal Mercier had zich neergelegd bij een wettelijke regeling omdat de katholieken aan de vooravond van belangrijke verkiezingen hopeloos verdeeld bleven over de kwestie. Maar nu begon de Vlaamse Beweging campagne te voeren voor de vernederlandsing van het hoger onderwijs, tegen de *Instructions* van 1906 in. Het Leuvense tijdschrift *Hooger Leven* publiceerde de ene eis na de andere, wat door de bisschoppen als ondermijning van hun gezag werd gezien, temeer omdat er Vlaamsgezinde hoogleraren aan meewerkten.

« Het zette bij de Vlamingen kwaad bloed telkens weer te moeten horen dat het Nederlands geen wetenschappelijke taal was. [...] De eis om in Leuven Vlaamse Leergangen in te voeren werd met steeds meer aandrang geformuleerd. Het hoofdargument dat hiervoor werd ontwikkeld, was de noodzakelijkheid om als intellectuele elite niet van het volk te vervreemden en in staat te zijn de mensen in hun eigen taal de wetenschap bij te brengen » (R. Boudens, *op. cit.*, pp. 86-87).

Uiteindelijk was het de rector van de Alma Mater, de Waal Mgr. Ladeuze, die aankondigde dat tijdens het academiejaar 1911-1912 in verschillende faculteiten twee cursussen in het Nederlands zouden worden gedoceerd. Hij had de kardinaal over de streep getrokken door erop te wijzen « dat de kracht van de Vlaamse Beweging niet onderschat mocht worden. Ze was niet door enkele heethoofden gedragen, maar door een aanzienlijk deel van zowel de seculiere als de reguliere clerus. Het meest doorslaggevend argument was echter dat er steeds meer kans bestond op een vervlaamsing van de Gentse universiteit, wat ontegensprekelijk een nadelige weerslag zou hebben op Leuven »

(Boudens p. 91). Alle Vlaamsgezinden juichten de beslissing toe en de verhouding tussen hen en Mercier werd op slag minder gespannen.

De actie voor de vernederlandsing van de Gentse rijksuniversiteit was inderdaad in december 1910 in een stroomversnelling gekomen door het optreden van de “drie kraaiende hanen” : de volksvertegenwoordigers Frans Van Cauwelaert (katholiek), Louis Franck (liberaal) en Camille Huysmans (socialist) zetten hun partijpolitieke geschillen opzij en hielden in heel het Vlaamse land gezamenlijke meetings voor « Gent Vlaams ! » Dat een deel van de Vlaamse Beweging blijkbaar bereid was om de levensbeschouwelijke tegenstellingen ondergeschikt te maken aan een zgn. “hoger Vlaams doel”, zette vooral bij het episcopaat kwaad bloed.

Merkwaardig genoeg kwam de felste tegenstand deze keer van de bisschop van Brugge, Mgr. Waffelaert. « Het is bekend dat Waffelaert het Vlaams vooral zag als een bescherming tegen de nefaste invloeden die het volk zowel vanuit het “zedeloze” Frankrijk als vanuit het protestantse Nederland bedreigden. [...] Herhaaldelijk heeft hij daartegen gewaarschuwd, zoals hij ook waarschuwde tegen een deelname van scholieren en seminaristen aan een studentenbeweging die los stond van de controle van het episcopaat. Zijn veroordeling, in 1911, van katholieken die ijverden voor een vernederlandsing van de Gentse universiteit sproot voort uit dezelfde visie : de jeugd mocht niet aan een niet-katholieke universiteit toevertrouwd worden. Rechtmatige Vlaamse eisen moesten daar ondergeschikt aan blijven » (R. Boudens in zijn inleiding op F. Van de Velde, *Edward Poppe en de Vlaamse Beweging*, p. 8).

TOENEMENDE VERDEELDHEID IN DE BEWEGING

In april 1911 ging in Hasselt de derde sociale landdag door. Lodewijk Dosfel waarschuwde er « voor de splitsing tussen de zogenaamde taalbeweging en de sociale studentenbeweging. Hij had een warm pleidooi gehouden voor één Vlaamse studentenbeweging, die nationaal was en ook maatschappelijk » (Van de Velde p. 33). Het cultuurflamingantisme mocht zichzelf niet loskoppelen van sociale bewogenheid. Dat was taal naar Poppes hart, in overeenstemming met zijn roeping. Maar wat zou de reactie zijn van de Vlaamsgezinden voor wie alles in de eerste plaats om politieke strijd moest draaien ?

In de lijn van Dosfel trad Edward bij het begin van het academiejaar 1911-1912 toe tot de pas opgerichte Leuvense kring *Amicitia*, die de sociale oriëntatie van de studentenbeweging beoogde. De statuten verduidelikten het opzet : « Amicitia stelt zich ten doel : een gezellige Vlaamse kring te vormen, waar de leden een omgeving vinden die hen bevrijdt van de ideaaldodende stroming van onverschilligheid en halfheid ; die hen aanzet

HUGO VERRIEST (1840-1922)

zelf goed te blijven, immer vuriger christenen en betere Vlamingen te worden.» Met als einddoel: «het Vlaamse Vlaanderen immer dichter bij Christus brengen».

In september stond Edward voor de laatste keer op de planken in Temse. Hij speelde de hoofdrol van priester in het stuk "Besloten Tijd" dat een episode uit de Boerenkrijg verhaalde. Op Nieuwjaarsdag 1912 werd hij tot voorzitter of hoofdman van *Temsche Voorwaarts* gekozen. Meteen wou hij de bond nauwer doen aansluiten bij het ideaal van de stichters van *Amicitia* «die het AKVS als een opvoedingsbeweging beschouwden en die, naast Vlaamse strijd, sociale belangstelling, godsdienstige bezieling en karaktervorming als voornaamste objectieven proclameerden» (Van de Velde p. 36).

Voor Edward, die op het punt stond de soutane van seminarist aan te trekken, mocht de Vlaamse Beweging niet verengd worden tot een louter politieke beweging. Die tendens, die de wind in de zeilen had door de perikelen rond de verneerlandsing van Gent, bestreed Poppe met allerlei initiatieven als kersverse hoofdman: apologetische voordrachten o.m. over "de Verrijzenis" en "het Godsbestaan"; een campagne voor geheelonthouding; uiteenzettingen over moderne stromingen (het liberalisme, het socialisme, het solidarisme);

9. In een brief van Edward uit de tijd van de retorica lezen we: «Van Filips ware ondergrond kan ik weinig zeggen; nooit kunt ge zeggen of hij ernst of spot spreekt. [...] Over Lourdes spreekt hij al spottend aan tafel, op pastoors en kloosterzusters dondert hij ganse dagen, over huwelijk en trouw heeft hij onwaardige opvattingen» (aangehaald in deel 1 van de Poppebiografie door F. Van de Velde, boek 2, noot 49).

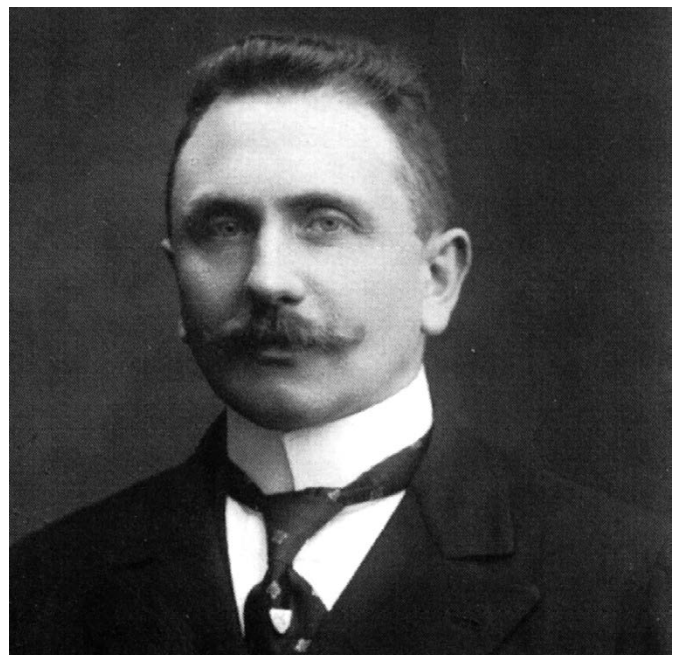
een Vondelnamiddag; een gezamenlijk bezoek aan het Mariaspel van Halle-in-Brabant; enz.

Het diepe meningsverschil binnen de Vlaamse Beweging kwam openlijk aan het licht op de studentenlanddag van augustus 1912. Poppes vroegere medeleerling Filip De Pillecijn, ondertussen een gevierd spreker, had het als verslaggever over «de malaise die was ontstaan als gevolg van het te ruime programma van de studentenbeweging: sociale belangstelling, godsdienstige bezieling en karaktervorming werden "nevenbewegingen" genoemd, die te zeer de aandacht van de Vlaamse strijd afleidden» (Van de Velde p. 38).

De Pillecijn, die er al sinds zijn retoricatijd antiklerikale ideeën op nahield⁹, sprak op 10 januari 1913 voor de bond van Temse. Samen met een andere gastspreker stelde hij «dat de Vlaamse Beweging in eerste instantie een taalstrijd was en dat de zijbewegingen niet tot de essentie van de Vlaamse Beweging behoorden» (*Verslagboek van den Studentenkring Temsche Voorwaarts*, 1912-1913, p. 2). Dat was niet de lijn van Poppe. Geen wonder dat er een «geanimeerde bespreking» volgde (Van de Velde p. 39). Toch gaat de auteur niet dieper in op de onmiskenbare tweespalt en wil hij blijkbaar niet gezegd hebben dat de hele kwestie Edward ongetwijfeld erg geraakt moet hebben.

WELKE RICHTING UIT ?

In het najaar sprak Dosfel tijdens de viering van het tienjarige bestaan van het Tieltse Studentengild zijn "*Vlaams Gewetensonderzoek*" uit, een dramatische oproep om de studentenbeweging één te laten blijven: «Alle studenten dus achter één vaandel. Alle studenten achter het ganse vaandel.

LODEWIJK DOSFEL (1881-1925)

Volledige landsdagen voor allen, waarop alles wat voor de studentenbeweging belang heeft, besproken wordt... » Dit credo werd door Edward volledig onderschreven en in zijn eigen bond in de praktijk gebracht. Vele Vlaamse studenten zwoeren echter bij politieke actie alléén. Ze volgden leiders die hun kritiek niet spaarden op wat zij de "franskiljonse elite" noemden die de Vlaamse zelfontplooiing tegenwerkte: de bisschoppen, maar ook de Belgische staat, want door allerlei verdragingsmanoeuvres kwam het vóór de Wereldoorlog niet tot een eigen Vlaamse hogeschool. Die kritiek op "België" was een nieuw geluid.

Op de gowdag in Oostakker in april 1913 « werd aan de studenten gevraagd de "werkmanstoestanden" te leren kennen. Edward Poppe spoorde de leden van *Temsche Voorwaarts* aan huisbezoeken te doen in de armste wijken van de gemeente en post te vatten aan de fabriekspoorten, om zodoende de miserie van het werkvolk te kunnen vaststellen en overtuigd te worden dat daaraan moest worden verholpen. Hier werd de Vlaamse beweging uit het romantische vaarwater gehaald en in een meer sociale koers gestuwd, een tendens die overigens op vele plaatsen in Vlaanderen waarneembaar was » (website ksa-tv.be). Eigenaardig genoeg vinden we over dit initiatief niets terug bij Van de Velde. Op diezelfde gowdag werd rijzende ster Filip De Pillecijn tot gowhoofdman verkozen.

Sneller dan verwacht was het alweer september en begon Edward zijn theologiestedies aan het Groot Seminarie van Gent. Met Allerheiligen trad hij toe tot de *Filioli Caritatis*, een beweging met als doel plichtsgetrouwe seminaristen te vormen die later heilige priesters zouden kunnen worden.

Tijdens de kerstvakantie ondervond Edward op de bestuursvergadering van *Temsche Voorwaarts* « heel wat deining » (Van de Velde p. 42). De auteur blijft merkwaardig vaag, hoewel het toch zonneklaar is wat er aan de hand was: wat de hoofdman nastreefde, botste op steeds meer weerstand van een aantal leden die voluit de politieke toer op wilden. Van de Velde minimaliseert de tegenstelling omdat hij van Edward Poppe absoluut een grote flamingantische leider wil maken.

Onze toekomstige priester vond steun in de visie van pater Desideer Stracke¹⁰, die de Vlaamse Beweging opriep zich te bekommeren om "Arm Vlaanderen": « Stracke bezwoer de Vlamingen de strijd aan te binden tegen de pronk- en de praalzucht, tegen de drinkplaag en zedeloosheid. Kon de studentenbeweging zich onverschillig of vrijblijvend opstellen tegenover de miserie van het werkvolk, nog verhoogd door de algemene stakingen, met als gevolg het doorbreken van het socialisme en de toenemende stroom van landverhuizers? » (Van de Velde p. 42).

Dat was taal naar het hart van Edward. Onmiddellijk schreef hij zich in als niet-roker en geheelonthouder in de door pater Stracke opgerichte *Gebeds- en Boetebond voor de Redding van ons Volk*. Zelfvervolmaking en volksontwikkeling, dat was het na te streven doel.

OORLOG AAN DE EINDER

Op de eerste vergadering van het jaar 1914 besliste het bestuur van *Temsche Voorwaarts* om de werking op te splitsen: voortaan zouden er aparte afdelingen zijn voor scholieren en studenten, elk met een eigen voorzitter. Edward vond het goed, want zo kon hij zijn opvolging voorbereiden met het oog op zijn toekomstige priesterwijding.

Maar de spanningen bleven: « Op de traditionele gowdag te Oostakker op 20 april nam Leo De Nayer [in zijn hoedanigheid van secretaris] de leiding van de bond waar. Er waren 25 leden van *Temsche Voorwaarts* aanwezig, onder wie alle hoogstudenten. [...] Er werd tijdens de toespraak van Dr. Van de Perre om "bestuurlijke scheiding" geroepen. Het werd de hoofdman kwalijk genomen dat hij niet aan het hoofd van zijn troepen stond te Oostakker. Waarom was hij naar Leuven gevlucht? » (Van de Velde p. 43).

Oproepen tot bestuurlijke scheiding betekende het in vraag stellen van de Belgische eenheidsstaat. Edward Poppe had ongetwijfeld de bui voelen hangen toen hij besloot niet naar Oostakker te trekken, want met deze evolutie van de Vlaamse Beweging kon hij in geweten niet akkoord gaan. In zijn Poppebiografie durft Van de Velde schrijven: « We zullen nooit achterhalen welke de goede redenen en welke de echte reden was (wist Edward het zelf wel?) die Poppe naar Leuven dreven » (deel 1, p. 224). Dat is het bestaan van de zon loochenen op klaarlichte dag. Het brede Vlaamse ideaal waarvoor Edward streed, werd blijkbaar niet meer gedeeld door zijn medestrijders die zijn leiding nu openlijk in vraag stelden.

Van de Velde blijft ook opzettelijk dubbelzinnig wanneer hij noteert dat Edward op de bondsvergadering in de lente « tot radicalisme had opgeroepen » (p. 42). Wat voor radicalisme? Op politiek vlak? Of met betrekking tot de godsdienstige en sociale dimensie, het echte « AVV-VVK »?

Toen onze seminarist op 30 juli 1914 in Temse aankwam om een deugdelijke vakantiewerking voor te bereiden, gonsde het daar van oorlogsgeruchten. In de namiddag werd hem zijn militair wederoproepingsbevel overhandigd. Hij moest zich als brancardier naar Namen begeven. Op 4 augustus vielen de Duitsers ons land binnen en begon de Grote Oorlog, die de Vlaamse Beweging zwaar op de proef zou stellen.

(wordt vervolgd)

redactie KCR

10. De jezuïet Desideer Stracke (1875-1970) was een briljant spreker die in een reeks opvallende voordrachten, in 1914 gebundeld onder de titel *Arm Vlaanderen*, de morele en intellectuele armoede van het Vlaamse volk aan de kaak stelde. Later stichtte hij het befaamde Ruusbroecgenootschap.

DE VIER EVANGELISTEN

Over het ontstaan van de vier Evangelies is sinds de opkomst van het modernisme ongelooflijk veel onzin geschreven, waarbij onder het mom van “wetenschappelijkheid” in feite geprobeerd werd om een wig te drijven tussen wat Jezus gepredikt heeft enerzijds en wat later de Blijde Boodschap werd anderzijds. De modernisten zaaiden twijfel over het ware leven en de ware woorden van Jezus door te stellen dat alles vervormd werd door latere schrijvers – niet de evangelisten, maar redacteurs die na hen leefden en die alles naar hun hand gezet hebben.

Als de Evangelies geen waarheidsgetrouwe verslagen meer zijn, als de woorden en daden van Christus die er in weergegeven worden niet meer historisch juist zijn, dan ondergraaft men het fundament van onze godsdienst en zijn de meest onzinnige interpretaties mogelijk. Dat is precies wat we de afgelopen honderdtwintig jaar meegemaakt hebben en zo heeft men ons geloof stap voor stap vernietigd. Het is dus hoog tijd dat de vier evangelisten in ere worden hersteld op een écht wetenschappelijke manier.

VOOR wie zich objectief en onpartijdig opstelt, kunnen de Evangelies niet gewoon maar mensenwerk zijn. De hand van God is overduidelijk in deze vier verslagen aanwezig. De Evangelies getuigen van goddelijke Wijsheid, die een dwaasheid in de ogen van mensen is. Als ze enkel uit menselijke intelligentie waren voortgekomen, dan hadden ze niet gedurende tweeduizend jaar het geloof, het hart en de ziel van miljoenen katholieken kunnen winnen.

Wie zou hebben kunnen uitvinden dat de Zoon van God die naar de aarde kwam negenentwintig jaar doorbracht in een arm, verachtelijk plattelandsdorpje, zonder enig getuigenis na te laten over dat deel van zijn leven? Het zou zo gemakkelijk zijn geweest om van alles te verzinnen... Wie had kunnen denken dat de Messias, die door de profeten was aangekondigd als de zegevierende Koning, vrijwillig de mislukking tegemoet zou lopen, de ontevredenheid van zijn eigen volk en zelfs de dood? Want uiteindelijk geeft Hij

zichzelf over aan zijn vijanden, laat zich beledigen en martelen en sterft aan een kruis de slavendood!

Het is zo mysterieus, zo in strijd met de menselijke wijsheid, dat de apostelen zelf op een bepaald ogenblik het geloof verloren. Het is waar dat Hij opstond uit de dood, maar zodra het bewijs van zijn verrijzenis was gegeven, keerde Hij snel terug naar de Hemel vanwaar Hij kwam en liet Hij op aarde een handjevol mensen achter zonder de kracht of de moed om zijn koninkrijk in de wereld te vestigen. Zij waren pas in staat om aan deze taak te beginnen na de gawe van de H. Geest, te beginnen met de H. Petrus, die op de dag van Pinksteren tegen de Joden zei: *« Jezus van Nazareth, een man voor wie God bij u heeft getuigd door krachten en wonderen en tekenen [...], hebt gij overgeleverd en door de hand van heidenen aan het kruis geslagen en gedood; maar God heeft Hem opgewekt en verbroken de strikken van de dood »* (Hd 2, 22-24).

DE EVANGELISTEN MATTHEÛS, MARCUS, JOHANNES EN LUCAS.

De Beierse kunstenaar Tilman Riemenschneider vervaardigde de prachtige beelden in 1492 voor het hoogaltaar van Münnerstadt.

Er was nog een wonder van genade nodig voordat de drieduizend zielen die naar deze berisping luisterden hun misdaad erkenden, zich bekeerden en om het doopsel vroegen. Hoe lang moest de H. Geest aan het werk blijven opdat de Kerk zich over de hele aarde zou verspreiden en de volkeren zou winnen voor dit Evangelie van boetedoening, van aanvaard lijden, van verzaking aan de goederen van deze wereld, een boodschap die zo tegengesteld is aan de menselijke verlangens ! Dit is het bewijs van de werking van God die zich openbaart door middel van het Evangelie en die de harten raakt van hen die het ontvangen uit de handen van zijn bedienaren. Dat kan alleen maar door het dogma van de goddelijke inspiratie van de H. Schrift, iets wat vandaag de dag volledig miskend wordt, maar dat door abbé de Nantes, onze vader, getrouw geformuleerd werd zoals hij het in 1943 leerde op het seminarie :

« De H. Schrift, het geheel van geïnspireerde teksten, heeft God zelf als hoofdauteur en als se-

cundaire auteurs de uitverkoren mensen die deze teksten verteld, gedictreed en uiteindelijk opgeschreven hebben. Dit is het eerste principe van alle katholieke exegese. En het tweede is vergelijkbaar en volledig afgeleid van het eerste : de H. Schrift kan geen enkele fout bevatten en zeker geen enkele vorm van misleiding ; de Bijbel is absoluut het geloof en het vertrouwen waard, meer dan welke menselijke wetenschap ook en zelfs in tegenstelling tot gelijk welk ander menselijk onderricht. Ik zeg "menselijk" omdat de Bijbel ook, vergeet dat niet, menselijk denken, menselijke taal, menselijk schrijven is, zonder op te houden goddelijk te zijn in al zijn onderdelen ! Net zoals Jezus Christus, het Woord van God dat aan ons gegeven is, waarachtig God en waarachtig mens is, volmaakt mens zonder op te houden volmaakt God te zijn. Het mysterie van de geïnspireerde geschriften sluit aan bij het mysterie van de Menswording en wordt erdoor verlicht » (MÉMOIRES ET RÉCITS, deel II, pp. 54-55).

DE H. MATTHEÛS OF « DE WET VAN HET KONINKRIJK »

In die tijd, « toen Jezus vandaar [Kafarnaüm] verder ging, zag hij een man, Mattheüs genaamd, bij het tolhuis zitten. Hij zei tot hem : " **Volg mij.** " En hij stond op en volgde Hem » (Mt 9, 9).

Zo vertelt Mattheüs in één enkel vers over die paar momenten van goddelijke eenvoud die zijn hele leven veranderden ! Want een paar weken later koos Onze-Lieve-Heer hem uit om een van zijn apostelen te worden, dat wil zeggen om Hem te volgen tijdens zijn aardse leven als getuige van zijn woorden en daden. En na de grote beproeving van het Kruis, na de Verrijzenis, zou Mattheüs zijn Meester tegen hen horen zeggen : « **Gaat dus heen ; onderwijst alle volkeren, doopt ze in de naam van de Vader en van de Zoon en van de H. Geest en leert ze onderhouden al wat Ik u heb geboden** » (28, 19).

Het was in antwoord op dit bevel dat de H. Mattheüs zijn Evangelie schreef, dat het getuigenis is van alles wat de Twaalf hebben gezien en gehoord, in het bijzonder de toespraken van Jezus, alles wat Hij hun heeft opgedragen. Als voormalige tolambtenaar, die vertrouwd was met het geschreven woord, had hij van alles nota genomen. Hij was in staat om in het Grieks te schrijven, omdat Jezus zelf deze taal sprak die wijdverbreid was in het hele Rijk ; sommige van zijn zinswendingen getuigen hiervan (cf. *BIBLE, ARCHÉOLOGIE, HISTOIRE*, deel 1, p. 110).

Mattheüs schreef zijn Evangelie ongetwijfeld zeer vroeg neer : het oudst bekende manuscript ervan, waarvan een fragment wordt bewaard in het *Magdalen College* in Oxford, werd in 1994 door de Duitse papyroloog Carsten Peter Thiede gedateerd in het jaar 66. Maar zijn tekst was al in gebruik in de primitieve gemeenschap : de invloed ervan is waarneembaar in de eerste brieven van Sint-Paulus (aan de Thessalonicenzen, geschreven in 50-52) en ook in een oud geschrift met ethische, juridische en liturgische instructies voor de christengemeenschap, de *Didachè*, door abbé J.-P. Audet gedateerd in de

eerste apostolische generatie (*La Didachè, instruction des Apôtres*, Gabalda, 1958).

In de *Didachè* wordt verwezen naar « het Evangelie », dat « de geboden van de Heer » bevat, die Mattheüs bijzonder benadrukte. Bovendien is de tekst van het Onze Vader in de *Didachè* dezelfde als bij Mattheüs. Uit dat alles volgt dat het eerste Evangelie zeker geschreven en bekend was bij de primitieve Kerk vóór het jaar 40, misschien zelfs vóór 35 (vgl. *BIBLE, ARCHÉOLOGIE, HISTOIRE*, deel 1, p. 110). Het moet wel waarheidsgetrouw zijn : op dat moment leefden nog de personen die Jezus gedurende zijn openbare leven hadden gezien en gekend en die onmiddellijk zouden hebben gewezen op elk uitvindsel of vals getuigenis.

Wij zijn zelfs van mening dat Mattheüs geschreven heeft in naam van de Twaalf, in opdracht van Petrus. Zijn Evangelie, zo compleet, zo goed opgebouwd en een echt naslagwerk voor de primitieve gemeenschap, is niet het getuigenis van één man alleen, zoals het Evangelie van Marcus.

HET MYSTERIE VAN DE MENSGEWORDEN Zoon van God

In een voordracht uit 1968 legde abbé de Nantes de moeilijkheid uit waarmee de evangelisten werden geconfronteerd : ze moesten het mysterie van de Persoon van Jezus Christus, Zoon van God en Verlosser, schriftelijk overbrengen, een mysterie dat hen werkelijk in zijn ban hield. Dat was vooral het geval voor Mattheüs, die met één blik en twee woorden van Jezus in staat was om alles achter te laten en Hem te volgen tot aan de dood ! Hoe konden zij het mysterie van deze aanwezigheid duidelijk maken, hoe konden zij de mensgeworden God bekend maken, in zijn Majesteit, maar ook in zijn eenvoud ? Dat was het voornaamste doel van de vier Evangelies en het heeft in het bijzonder de tekst van de H. Mattheüs beïnvloed.

« Jezus leek voor niemand van zijn tijdgenoten een gewone man die men snel kon doorzien, van wie

P64

Magdalen Papyrus

Gospel of Matthew
26:23,31

In the late 1800s, Charles Huleatt, who studied Egyptology, purchased three small fragments of papyrus that were found in Upper Egypt which he then subsequently bequeathed to Magdalen College, Oxford, in 1901. The three segments contain the text of Matthew's Gospel in Greek, Chapter 26, verses 23 and 31. (Recreation on papyrus)

De Magdalen papyrus P64, bewaard in Oxford, bevat fragmenten uit hoofdstuk 26 van het Mattheüsevangelie. De befaamde papyroloog Carsten Peter Thiede bewees dat het om een handschrift uit het jaar 66 ging.

men vlug het innerlijk kon raden. Dat was gewoon onmogelijk ! De apostelen van hun kant hebben Hem gekend in zijn levende totaliteit, in al zijn volmaaktheid, in de volle draagwijdte van zijn Mysterie en de openbaring die zijn Persoon daarvan gaf. [...] Na de Verrijzenis en vooral na Pinksteren vonden zij de menselijke eenvoud van de gebeurtenissen terug, maar deze keer begrepen ze er het mysterieuze deel van, alles wat tot op dat moment voor hen had geleken op een "aura", een Glorie, een onuitsprekelijke waardigheid waarvan ze de diepte niet begrepen. Het gaat dus niet om een latere mythologisering van de figuur van Jezus, zoals de modernisten beweren, maar om het zo gepast mogelijk uitdrukken van wat zij slechts op een onuitsprekelijke manier aanvoelden. »

Om zijn lezers te confronteren met dit Mysterie gaf Mattheüs zijn verslag een zeer religieuze, gewijde, bijna liturgische sfeer. Niets leek hem passender dan een sobere stijl, waarin de Persoon van Jezus centraal staat, terwijl alles om Hem heen slechts van secundair belang lijkt te zijn. Hij vermijdt het pittoreske en het anekdotische omdat hij zich ervan bewust is dat hij een heilige tekst schrijft, de nieuwe Wet, de vervulling van de Oude Wet. Daarom modelleert hij zijn Evangelie naar het boek *Deuteronomium* en deelt het in rond vijf grote toespraken. Vanuit dit gezichtspunt is voor Mattheüs de chronologie van ondergeschikt belang ; hij plaatst de handelingen en woorden van zijn Meester in overeenstemming met zijn zorg om het mysterie van Christus uit te drukken en te openbaren, in plaats van zijn verhaal van dag tot dag te vertellen.

Een ander opvallend kenmerk van het relaas van Mattheüs draagt bij aan deze gewijde sfeer : het zijn mysterieuze woorden en zinnen van Jezus, die in de loop van de gebeurtenissen voorkwamen, maar die het kader daarvan oneindig overtreffen door hun goddelijke diepte.

Laten we als voorbeeld teruggaan naar het verslag van de evangelist over zijn eigen roeping : « Terwijl Jezus in het huis [van Mattheüs] aan tafel aanlag, kwamen vele tollenaars en zondaars met Hem en zijn leerlingen aanliggen. Toen de Farizeeën dit zagen, zeiden ze tot zijn leerlingen : "Waarom eet uw Meester met tollenaars en zondaars ?" Jezus hoorde het en sprak : "De gezonden hebben geen geneesheer nodig, wel de zieken. Gaat dan en leert wat het zeggen wil : Barmhartigheid wil Ik en geen offerande. Want Ik ben niet gekomen om de rechtvaardigen, maar om de zondaars te roepen" » (9, 10-13).

Een mysterieus woord, dat niet alleen een antwoord op de slechte geest van de Farizeeën is ! Jezus is dus gekomen, maar waarvandaan ? Natuurlijk dient Hij die specialisten van de Wet raak van antwoord door een vers uit de profeet Osee aan te halen over Gods voorkeur voor barmhartigheid in plaats van offers, maar Hij gaat verder dan dat : « Want Ik ben niet gekomen om de rechtvaardigen, maar om de zondaars te roepen. » Gelijk wie had die zin uit de Schrift kunnen citeren, maar zou vervolgens gezegd hebben : « Dus God roept zondaars... »

We moeten bij deze woorden stilstaan en ze overdenken om te begrijpen dat Jezus zijn goddelijk

ke autoriteit bevestigt, met een eenvoud die geen mens had kunnen bedenken. Vanuit een opmerking vol bitterheid en achterdocht vanwege de Farizeeën stijgt Hij op naar de openbaring van het mysterie van zijn Persoon en zijn zending. Het is op zulke "parels" dat Mattheüs zijn verslag over het optreden van Jezus geconcentreerd heeft.

HET GROTE GODDELIJKE PLAN

Een ander opmerkelijk effect van de compositie van deze evangelist is het naar voren brengen van de historische samenhang van Gods plan: de onmerkbare overgang van het Oude Testament, onvolmaakt en vergankelijk, naar het Nieuwe en Eeuwige Verbond. Johannes de Doper verschijnt als eerste, gevolgd door Onze Heer Jezus Christus, die in dezelfde bewoordingen als de Doper predikt: « **Bekeert u, want het rijk der hemelen is nabij** » (vgl. 3, 2; 4, 17). De continuïteit wordt onderstreept wanneer Jezus de apostelen uitzendt: « **Ga heen, preekt hun en zegt: het rijk der hemelen is nabij** » (10, 7).

Op deze manier zal de speciale aandacht voor Petrus geleidelijk de belangrijke plaats doen vervagen die Sint-Jan de Doper aan het begin van het Evangelie inneemt. Johannes de Doper, Jezus, Petrus: in deze opeenvolging benadrukt de evangelist een algemeen plan, een hogere schikking. Hoofdstuk 11 zet de roeping van de Doper uiteen en zijn lofprijzing door Jezus, terwijl Gods plan tot stand komt in een tragische tegenstelling met de Farizeeën. Vanaf het allereerste begin van het Evangelie explodeert het geweld van die onvermijdelijke botsing:

« Addereengebroad, » riep Johannes de Doper zonder omhaal tegen de Farizeeën en de Sadduceeën, « wie heeft u geleerd de komende wraak te ontvluchten? » (3, 7). Midden in de uitgelaten sfeer van de langverwachte komst van het koninkrijk van de Hemelen, waar blinden hun gezichtsvermogen terugkrijgen en lammen kunnen lopen, komt dit als een schok... En de tegenstelling zal blijven en toenemen tot aan het Kruis. « **Van de dagen van Johannes de Doper tot heden toe wordt het rijk der hemelen met geweld bestormd en de bestormers nemen het weg. Alle profeten en de Wet, tot Johannes toe, hebben het voorzegd; en zo gij het wilt verstaan: hijzelf is de Elias die komen moet. Wie oren heeft om te horen, hij hore** » (11, 12-15).

Het is het oordeel van Onze-Lieve-Heer over de generatie die Johannes de Doper niet wilde verwelkomen, maar zei: « Hij is van de duivel bezeten! » Een

generatie die ook Jezus zelf niet wilde ontvangen: « Hij is een vriend van tollenaars en zondaars! »

Ja, het plan van God wordt op bewonderenswaardige wijze gesuggereerd in dit Evangelie. Mattheüs blinkt uit in het aanwezig en actief maken van « **uw Vader in de Hemel** », van wie Jezus de wil volgt als een gehoorzame Zoon: « **Laat het zo zijn,** » zei Hij tegen Johannes de Doper op de dag van zijn doopsel, « **want zo betaamt het ons alle gerechtigheid te vervullen** » overeenkomstig Gods raadsbesluiten (3, 15).

Het goddelijke plan wordt naar de letter uitgevoerd: terwijl Johannes de Doper verdwijnt (hoofdstuk 14), loopt Petrus over het water, daartoe uitgenodigd door Jezus, voordat de apostel zijn geloofsbelijdenis uitspreekt die tot hem kwam « **niet door vlees en bloed** », maar door « **mijn Vader die in de Hemel is** ». Simon Petrus antwoordde: « Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God » (16, 16).

De Openbaring is ontvangen. Jezus heeft het eerste deel van zijn werk voltooid. Dat is het keerpunt van het Evangelie. « Van toen af begon Jezus zijn leerlingen er op te wijzen dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel moest lijden... » (16, 21). De rest van zijn onderrichtingen en handelingen zal gaan over het stichten van de Kerk door de vorming van zijn apostelen. Alleen in Mattheüs komt het woord "Kerk" voor, twee keer. Zijn verslag helpt ons het grote werk te begrijpen dat Onze-Lieve-Heer op aarde kwam volbrengen: het stichten van de nieuwe heilsgemeenschap die de hele wereld moet veroveren.

De evangelist laat zien hoe het mysterie van de Verlossing al vanaf het begin van de Blijde Boodschap alomtegenwoordig is. Het doopsel van Jezus dompelt Hem onder in de oceaan van onze zonden: « **Zo betaamt het ons alle gerechtigheid te vervullen.** » De bekoring door de duivel in de woestijn is de verleiding om de toestand te verlaten die Jezus zelf door zijn Menswording omarmd heeft om zich te bekleden met onze zondigheid: « Als Gij Gods Zoon zijt... », dringt Satan drie keer aan.

Deze toewijding komt zelfs tot uiting in de genezingswonderen, waaruit de evangelist een les uit de Schrift trekt: « Hij genas alle zieken opdat vervuld zou worden wat door de profeet Isaïas was gezegd: "Hij nam onze zwakheden op zich en droeg onze ziekten" » (8, 17).

De H. Mattheüs laat nooit een woord of een gebaar weg waarin Jezus zijn Hart openbaart, tot aan die laatste belofte van onoverwinnelijke troost, die van een soevereine majesteit is: « **Ziet, ik blijf altijd bij u, tot aan het einde der wereld** » (28, 20).

DE H. MARCUS, TROUWE SECRETARIS VAN DE H. PETRUS

Papias, bisschop van Hiërapolis in de eerste helft van de tweede eeuw, een eerbiedwaardige man van de vroege Kerk, zei: « *Marcus, die de tolk van Petrus werd, schreef nauwkeurig, maar zonder volgorde, alles op wat hij zich herinnerde van de woorden of daden van de Heer. Want hij had de Heer niet gehoord en ook niet vergezeld, maar later, zoals ik al zei, vergezelde hij Petrus. Die gaf zijn onderricht volgens de behoeften, maar zonder een synthese te maken van de woorden*

van de Heer. Marcus maakte dus geen fout door te schrijven zoals hij het zich herinnerde. In feite had hij maar één doel: niets weglaten uit wat hij had gehoord en geen fouten maken in wat hij rapporteerde. »

EEN KONINKLIJK GESCHENK

Modernistische exegeten schuiven het tijdstip van het schrijven van de Evangelies zo ver mogelijk weg naar achter, bv. abbé Perrot, die zonder aarzelen

Het haast onooglijk kleine papyrusfragment 7Q5, dat in Qumrân werd gevonden en uit ca. 50 n. Chr. dateert, geeft een tekst uit het Marcusevangelie weer (Mc 6, 52-53) : op de voorlaatste regel staan de letters « NNHC » van « Gennesareth ». De jezuïet O'Callaghan toonde aan dat alle andere letters op het fragment precies overeenstemmen met deze verzen van Marcus.

tijdens een aflevering van de godslasterlijke serie *CORPUS CHRISTI* verklaarde dat het Evangelie volgens Marcus, het oudste volgens hem, rond het jaar 70 werd geschreven. Waarom ? Om de veronderstelde redacteurs van de "uitvindzels" van de primitieve gemeenschap de tijd te geven hun "ervaring van de Verrezenen" door ons te doen begrijpen...

Eén enkel acroniem volstaat om hun antichristelijke uitleg te verpulveren : **7Q5**, de afkorting voor fragment nummer 5 van een papyrus die werd ontdekt in grot nummer 7 in Qumrân. Abbé de Nantes beschreef dit fragment als « *het koninklijke geschenk van Jezus aan zijn Kerk* ». Want onder het nederige uiterlijk van dit kleine stukje papyrus, dat aan de rechterkant zwaar beschadigd en uiteengerafeld is en dat een overblijfsel van een boekrol is omdat het slechts aan één kant is beschreven, ligt namelijk een schat verborgen : een licht dat sterk genoeg is om de duisternis te verdrijven waarin honderdtwintig jaar modernistische exegese de H. Schrift heeft willen opsluiten.

Het was in 1971 dat pater O'Callaghan, een jezuïet van het Pauselijk Bijbels Instituut, de tekst identificeerde die op dit papyrusfragment kan worden ontcijferd. Er bestaat geen twijfel over dat de vier letters NNHC op regel 4 afkomstig zijn van het Griekse woord ΓΕΝΝΗCΑΠΕΤ, *Gennesareth*, een plaats die alleen in het Nieuwe Testament wordt genoemd en dan nog zeer uitzonderlijk. Er waren bijgevolg slechts drie mogelijkheden : Mt 14, 34 ; Mc 6, 53 ; of Lc 5, 1.

Goddelijke verrassing ! In Mc 6, 52-53 staan alle andere letters van het fragment, verspreid over precies vijf regels. De identificatie bereikt hier een astronomische waarschijnlijkheid, die absolute zekerheid biedt (stelling van Borel).

Dit fragment was echter al sinds 1958 gedateerd, nog vóór de identificatie van de inhoud, alleen al op basis van papyrologische criteria : niet « *rond het jaar 70* », maar twintig jaar eerder ! De letters zijn aangebracht met zwarte inkt in unciaal schrift (hoofdletters), met aan de uiteinden ervan kleine haakjes. Schriftspecialisten noemen dit de "decoratieve" stijl, *Zierstil* in het Duits (van 50 voor Chr. tot 50 na Chr.). En de tekst die we kunnen ontcijferen getuigt niet van een zg. "oerbron" (*Quelle*), maar van een voltooide staat van de redactie van het Evangelie : vers 52 beëindigt het verslag van de wandeling van Jezus over het water, terwijl vers 53 begint met dat van de genezingen in Gennesareth. Op regel 3 getuigt de spatie vóór KAI ("en") van dit redactionele karakter : « *En toen ze de overkant hadden bereikt...* ». Het komt precies overeen met de scheiding tussen de verzen 52 en 53.

In dezelfde grot van Qumrân werd een grote kruik gevonden die bedoeld was om er deze manuscripten in te bewaren en die gemerkt was met de inscriptie "ROME" in Hebreeuwse letters, wat de oorsprong of het eigenaarschap van deze amfoor aangeeft. Niemand kan om het besluit heen : minder dan twintig jaar na de genoemde wandeling over de wateren en de genezingen in Gennesareth, onder de controle van de generatie die getuige was geweest van deze ongehoorde gebeurtenissen, werd het Evangelie volgens Marcus al gekopieerd en verspreid over de christelijke gemeenschappen van het Middellandse-Zeegebied.

Abbé de Nantes legde het uit : de modernisten zijn gedwongen om dit wetenschappelijke argument hoe dan ook te ontkennen, omdat het op zichzelf alleen al heel hun theorie vernietigt. Ze kunnen alleen maar doen of de mirakels verzinsels zijn door het voor te stellen alsof ze pas véél later op schrift zijn gesteld. Je kunt geen bedrog verzinnen dat zo ongelooflijk is als het stillen van een storm als er nog mensen in leven zijn die het kunnen ontkennen. « *Als ik je zou vertellen dat ik vijftien jaar geleden brood heb vermenigvuldigd, zou je zeggen : "Pff ! Dat geloof ik niet !" En je zou gelijk hebben : ik ben er niet toe in staat !* » En hij concludeerde uit deze ontdekking : ware wetenschap leidt naar Jezus Christus.

Interne kritiek gecombineerd met een nauwgezet historisch onderzoek leidt ons ertoe het schrijven van het tweede Evangelie te dateren tussen het eerste verblijf van Petrus in Rome (42-44) en de terugkeer van Marcus, zijn discipel en secretaris, naar Jeruzalem in 46 of 47 (Hd 12, 25). In feite weten we dat Marcus zijn Evangelie in Rome schreef, terwijl Petrus nog leefde, maar in zijn afwezigheid, op verzoek van « *zijn toehoorders, die talrijk waren* », zoals de historicus Eusebius rapporteert. Die laatste voegt eraan toe : « *Toen Petrus hiervan hoorde, deed hij niets om het te verhinderen, noch om hem met zijn raad aan te sporen.* »

HET GETUIGENIS VAN PETRUS

We kunnen het vertrouwen dat Petrus in Marcus

stelde begrijpen als we zien dat de evangelist de prediking van zijn meester zo zorgvuldig heeft neergeschreven dat zijn verslag alle kenmerken draagt van het getuigenis van een man, Petrus, die heeft meegemaakt wat hij vertelt. In dit Evangelie vinden we een perfecte kennis van de topografie van het H. Land, zozeer zelfs dat we bepaalde plaatsen alleen door Marcus kennen : bv. *Dalmanoeta*, waar Jezus op een dag met zijn discipelen aan land ging (Mc 8, 10). Niemand weet nog waar die plaats ligt en Marcus heeft geen enkele reden om ze te vernoemen, behalve omdat Petrus ze goed kende : hij zag Dalmanoeta nog vóór zich en herinnerde zich hoe hij er moest landen.

Marcus vertelt ook kleine details die hij had kunnen weglaten als hij zichzelf had toegestaan om de gebeurtenissen te kiezen die met de grootste waarschijnlijkheid de goddelijkheid van Jezus Christus zouden bewijzen. Het gaat onder meer om wat abbé de Nantes « *moeizame* » wonderen noemde, waarbij Onze-Lieve-Heer een hele reeks gebaren moet maken om een zieke te genezen : zijn vingers in iemands oren stoppen, speeksel op zijn tong strijken. De Zoon van God had zo'n zieke toch in een oogwenk kunnen genezen ? Wel neen, zo is het gebeurd, dus zo vertelt de H. Petrus het en zo schrijft Sint-Marcus het neer.

Het laatste argument is een heel sterk argument : in dit Evangelie komt Petrus naar voren als een man met een gesloten geest, aanmatigend en uiteindelijk zonder kracht of moed, die zijn Meester verloochent. Als hij enig zelfrespect had gehad, dan had Petrus bij het vertellen van de feiten alles kunnen verdoezelen wat zijn reputatie niet ten goede kwam of had Marcus zelf alles kunnen verzwijgen wat de reputatie van zijn eigen meester schaadde. Maar neen, de eerste christenen hoorden met verbazing het verslag van deze zwakheden van het hoofd van de Kerk, de plaatsvervanger van Jezus Christus, die zijn getuigenis bezegelde door op 13 oktober 64 de martelaarsdood te sterven.

Pater Lucien Deiss, spiritijn, schreef : « *Met het Evangelie van Mattheüs betraden we een gewijd universum, als een immense kathedraal, gegrondvest op de Wet en de profeten, versierd met messiaanse teksten, waarvan de vijf grote toespraken als het ware de vijf beuken vormen ; het leven van de Messias werd er gevierd in een koninklijke liturgie, we luisterden naar de uitspraken van Christus die smaakten naar de eeuwigheid en we aanbaden zijn goddelijkheid. Met Marcus daarentegen stappen we het Galilese platteland op, in de zon en de wind, we wandelen met Jezus over stoffige paden, we volgen Hem langs de aantrekkelijke oevers van de "zee" van Galilea* » » (*Synopse des Évangiles*, 2007).

Met andere woorden, in dit zeer visuele getuigenis vol herinneringen waarvan de H. Petrus nog steeds een beeld in zijn hoofd had, worden we meegevoerd naar de kleine groep gelovigen die met Jezus samenleefden en Hem overal volgden. Zozeer zelfs dat Hij, achtervolgd door de menigte, geen tijd meer had om te eten (3, 20) !

Hij sliep op een kussen in de achtersteven van de boot tijdens de storm (4, 38) of liep standvastig

de richting van Jeruzalem uit in het bijzijn van zijn verbijsterde discipelen (10, 32). We zien de blinde Bartimeüs opspringen en zijn mantel afwerpen (10, 50) en het veulen van Palmzondag, *vastgebonden voor de deur, buiten op straat* (11, 4).

In tegenstelling tot Mattheüs keek Petrus meer naar Onze-Lieve-Heer dan dat hij naar Hem luisterde ; hij was er dus meer op gericht de daden dan de woorden van zijn Meester weer te geven. Door deze daden te vertellen, voeren Petrus en Marcus ons binnen in het fascinerende mysterie van de mensgeworden Zoon van God.

Abbé de Nantes wees op de aandacht voor Jezus' handen, die het instrument zijn van Gods gave. Als we Marcus lezen, zien we ook dat Petrus de *blik* van Jezus volgde, de blik waar onze vader vaak over sprak, omdat die « *een openbaring in zich draagt van de Wijsheid en Liefde waarvan wij het voorwerp zijn* », zoals hij zei. Petrus zag zijn Meester naar de leerlingen kijken die om Hem heen zaten voordat Hij hen zijn echte broers noemde, in tegenstelling tot zijn "broers" uit Nazareth die Hem met geweld wilden terughalen en een einde wilden maken aan het Evangelie (3, 34). Hij zag Jezus met liefde kijken naar de rijke jongeman alvorens Hij hem uitnodigde om Hem te volgen (10, 21), net zoals hij Hem een woedende blik zag werpen op de Schriftgeleerden die Hem *bespieden om Hem dan te kunnen beschuldigen*. Hij was *bedroefd over de verblinding van hun hart* (3, 5).

« DE MENSENZOON MOET VEEL LIJDEN »

Het Evangelie van Marcus is fundamenteel gericht op het lijden en de kruisdood van Jezus. Na de eerste aankondiging van zijn Passie, na de belijdenis van Petrus die eraan voorafgaat, lijkt de Heer volledig gericht op dat einddoel. Hij voert zijn leerlingen er in snelle vaart heen en verwittigt hen : « **De Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven tot losprijs voor velen** » (10, 45). Volgens abbé de Nantes vormt dit vers het hoogtepunt van het Marcusevangelie. Het verklaart de gedrevenheid, de "koers" van Jezus naar zijn lijden.

Zij die Hem volgen, moeten daarom begrijpen dat Jezus lijden, vervolging en dood aankondigt. Dat is vanaf nu het verdwijnpunt, het middelpunt van het perspectief : een kruis tegen een kale horizon. De discipel van Christus moet sterven uit trouw aan zijn God en aan het Evangelie, om in eeuwigheid te kunnen leven. Dat is de Blijde Boodschap en het relaas van Sint-Marcus voert ons voortdurend terug naar deze grote les.

Vanuit chronologisch oogpunt lijkt het er niet op dat Marcus een uitgewerkte compositie van het getuigenis van de H. Petrus wilde maken. Zowel zijn stijl als zijn verhaal zijn abrupt. Het schijnt niettemin wel zo te zijn dat hij in grote lijnen de gebeurtenissen vertelt in hun historische volgorde, zozeer zelfs dat Sint-Lucas dit verhaal gedeeltelijk zal gebruiken om zijn eigen « *ordelijk* » verslag te schrijven (Lc 1, 3).

(wordt vervolgd)

broeder Bruno van Jezus-Maria

DE WEDERKOMST VAN CHRISTUS

OP Hemelvaartsdag stijgt Jezus op naar de Hemel, na aan zijn apostelen gezegd te hebben dat zij in Jeruzalem moeten blijven, waarschijnlijk in het Cenakel waar ze zich opgesloten hadden uit schrik voor de Joden. Ze moeten daar blijven totdat ze de H. Geest ontvangen, die weldra over hen zal neerdalen op het feest van Pinksteren. Jezus voegt eraan toe dat zij de kracht van de H. Geest zullen krijgen en zijn getuigen zullen zijn « *in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria en tot aan de uiteinden der aarde* » (Hd 1, 8). Daarop stijgt Hij omhoog en staren zij Hem na. Maar twee mannen in witte klederen zeggen tegen hen : « *Mannen van Galilea, wat staat gij naar de Hemel te staren ? Jezus, die uit uw midden ten Hemel is opgenomen, zal op dezelfde wijze terugkeren als gij Hem hebt zien opstijgen* » (Hd 1, 11).

Een vraag dringt zich dan op : wanneer zal die wederkomst plaatsvinden ? Wanneer zal Jezus terugkeren ?

Die vraag stelden de apostelen zich al en Jezus heeft er ontwijkend op geantwoord. « Zij vroegen

Hem : “ *Heer, zult gij in deze tijd het koninkrijk voor Israël weer herstellen ?* ” Hij sprak tot hen : “ *U komt het niet toe tijden of dagen te kennen die de Vader door eigen macht heeft vastgesteld* ” » (Hd 1, 6-7).

Er kan natuurlijk geen kwestie van zijn dat die terugkeer onmiddellijk zal gebeuren. Eerst moet de H. Geest komen. Volgens het Evangelie van Sint-Jan heeft Jezus aan zijn apostelen tijdens het Laatste Avondmaal aangekondigd dat Hij hun een andere *Parakleet* zou sturen. Het is niet makkelijk om dit Griekse woord juist te vertalen : een andere Trooster, een andere Helper, een andere Manager. Die laatste term klinkt misschien niet mooi, maar geeft de betekenis wel het best weer.

Er gaat dus eerst iemand Anders komen dan Jezus. Op de dag van Pinksteren begint de tijd van de H. Geest. En als we de H. Schrift goed lezen, stellen we vast dat de tijd na Pinksteren waarschijnlijk lang zal duren. Waarom ? Omdat de apostelen gedurende die periode de Blijde Boodschap moeten verkondigen aan alle schepselen, aan alle volkeren, en daar is tijd voor

HET BAZUINGESCHAL VAN HET LAATSTE OORDEEL, detail van Michelangelo's fresco in de Sixtijnse kapel

nodig. En ook omdat zij, zoals in het Evangelie staat, vervolging moeten lijden : daartoe is eveneens tijd nodig. Wij weten dat we nog in de tijd na Pinksteren leven, in afwachting van de wederkomst van de Heer.

Wat houdt die wederkomst precies in ?

De eenvoudigste oplossing is natuurlijk die van de traditionele theologen en exegeten, de uitleg die wij terugvinden in onze catechismus : Jezus zal vanuit de Hemel terugkeren zoals men Hem heeft zien opstijgen en dat zal het einde van de wereld zijn. Hij zal terugkomen om de levenden en de doden te oordelen. De doden zullen uit hun graf opstaan en de levenden zullen op wonderbaarlijke wijze verzameld worden op de plaats waar Jezus zal zijn. Het is niet gemakkelijk om zich daar een voorstelling van te vormen, maar dat maakt niet uit : het zal zo zijn, Hij oordeelt en het is gedaan met de geschiedenis. De bozen gaan naar de hel, de rechtvaardigen worden naar de Hemel gebracht en het eeuwig leven neemt een aanvang.

Er zijn ook theologen en exegeten die stellen dat Jezus op een dag zal wederkeren om zijn Kerk te helpen tijdens de grote geloofsafval of apostasie. Zij zeggen dat Onze-Lieve-Heer fysiek zal wederkomen op het moment dat de Kerk aan elk schepsel de Blijde Boodschap gepredikt heeft, maar Jezus niettemin overal verworpen zal zijn. Het zal de glorierijke Heer zijn, maar onder zijn menselijke gedaante die men heeft gekend. Hij zal op dat ogenblik zijn Kerk zelf besturen. Door de omvang van dit wonder, door de macht en de uitstraling van de glorierijke Christus levend onder de mensen – beeld u in : Jezus die aankomt in het Vaticaan ! – zal de wereld zich bekeren.

Het volstaat dat iemand deze theorie uit de doeken doet in een boek of tijdens een voordracht opdat de mensen er naartoe lopen en laaiend geestdriftig zijn. Lange tijd heb ik het een gevaarlijke zienswijze gevonden. De Kerk vond het ook gevaarlijk, want van eeuw tot eeuw zijn er mensen opgestaan om deze heerlijke tijd aan te kondigen : « *Het is zover : Christus gaat terugkeren en alles zal in orde komen !* » Zij noemden dit de *derde tijd*, de tijd van de H. Geest. Deze tijd van volmaaktheid stelden zij tegenover de tijd van de Kerk, die zij misprezen en verwierpen.

Goed, maar als wij de overdrijvingen en zelfs de ketterijen die ermee vermengd zijn opzijschuiven, blijft er in deze zienswijze dan toch niet iets over dat mogelijk zou zijn ?

Vandaag lijkt het me dat er hoe dan ook een mysterie is. En ik stel de vraag of we toch niet een vrome denkpijn mogen formuleren – meer niet. Als we ons de terugkomst van Jezus voorstellen, denken we onvermijdelijk aan de ontzagwekkende voorstelling die Michelangelo tegen de muur van de Sixtijnse kapel heeft geschilderd : een atletische Jezus die er woedend uitziet en zijn ene hand uitstrekt om alle verdoemden naar de hel te sturen, terwijl Hij

met de andere de Maagd Maria en alle heiligen in bescherming neemt. Zou er vóór die verschrikking niet eerst een andere wederkomst van Jezus kunnen zijn, om de profetieën te vervullen ?

Wij leven in de tijd van de apostasie, de Kerk beleeft de grote geloofsafval in de praktijk en zal dat misschien nog jaren doen op een manier waarvan wij absoluut geen idee hebben. Het is als het ware de verloochening van Jezus Christus door zijn eigen Kerk. Zouden wij in deze ellendige tijd niet op een bepaald moment de hulp krijgen van een wederkomst van de Heer ? Een wederkomst die op een of andere manier – ik weet niet hoe – tot de bekering van de wereld zal leiden. Op dat ogenblik zal alles wat wij geleden hebben, al ons geloof en al onze hoop beloond worden. Al ons lijden en afzien zal dan zin krijgen.

Beeld je in dat Christus vandaag terugkeert, dat Hij onder zijn rechterarm de schamele gelovigen neemt die nog overgebleven zijn en dat Hij heel de verdoemde mensheid naar de hel stuurt... Stemt dat overeen met de vreugde van het Evangelie, de blijdschap van de Hemelvaart, de triomf van Jezus die gezegd heeft : « **Ik heb de wereld overwonnen** » ?

Stel dat Christus na de lange jaren van ongeluk en angst waarin we als gelovigen geleefd hebben opeens terugkomt, de vlam van zijn Kerk nieuw leven inblaast en dat zij er inderdaad in slaagt om op enkele generaties tijd de miljarden individuen op onze planeet echt te bekeren. Is dat geen heerlijker scenario ? Natuurlijk zal daarna het einde van de wereld aanbreken en zal de geschiedenis ophouden. Maar ik hoop – ik zeg niet dat het zo zal gebeuren, maar ik hoop het – dat bij de wederkomst van Christus Hij aan zijn Kerk eerst de hulp zal schenken die zij nodig heeft opdat heel de wereld zich zou bekeren.

Dat is een uiterst moedgevende vorm van hoop. Het is een echt vertrouwen op de barmhartigheid van God dat ons hart en onze trouw kan brandend houden en ondersteunen tijdens de tragische uren en jaren die wij doormaken. Het is in die zin dat ik jullie op deze zondag na Ons-Heer-Hemelvaart aanspoor om aan de wederkomst van Jezus te denken : niet alleen zijn terugkeer op het einde van de tijden, om de geschiedenis af te sluiten en zowel heiligen als verdoemden naar de plaats die zij verdienen te sturen, maar ook zijn wederkomst om samen met ons, met zijn Kerk aan de slag te gaan, met de bedoeling dat de zekerheid en de glorie van zijn overwinning zouden losbarsten van de ene pool van de aarde tot de andere door de bekering van de hele wereld.

Dat is een heerlijke gedachte die ons toont hoe de geschiedenis in schoonheid kan eindigen, hoe heel de wereld zou kunnen profiteren van het Bloed van Christus opdat heel de nog levende mensheid naar de Hemel zou gaan.

† abbé Georges de Nantes

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : L. Oorts, Heideweg 14, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland : € 20. Steunabonnement : vanaf € 25.

IBAN : BE47 0003 3020 5780. BIC : BPOTBEB1.

Internet : <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com